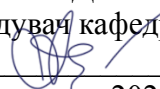


**Бердянський державний педагогічний університет**  
**Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти**

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Завідувач кафедри



Катерина ПЕТРОВСЬКА

“29” серпня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**підготовки здобувачів I рівня вищої освіти**

**III 05**

**СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА**

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 231 Соціальна робота  
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Соціальна робота та соціальна педагогіка»  
(назва освітньо-професійної програми)

Спеціалізація соціальна педагогіка  
(назва спеціалізації)

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти  
(назва факультету)

Бердянськ, 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна політика» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота  
(код і назва спеціальності)


Освітньо-професійної програми «Соціальна робота та соціальна педагогіка»

Розробники:

Попова Анастасія Сергіївна, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми «Соціальна робота та соціальна педагогіка» та схвалено на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти від “29” серпня 2023 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри  
соціальної роботи та інклюзивної освіти

  
\_\_\_\_\_ (підпис)

(Катерина ПЕТРОВСЬКА)  
(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми

  
\_\_\_\_\_ (підпис)

(Анастасія ТУРГЕНОВА)  
(прізвище та ініціали)

### Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>23 Соціальна робота</u> (шифр і назва)	<u>Обов'язкова / за вибором</u>	
	Спеціальність <u>231 Соціальна робота</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма «Соціальна робота та соціальна педагогіка»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 10		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
Мова навчання: українська		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 6	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	16	6
		Практичні, семінарські	
		24	6
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		110	138
Індивідуальні завдання: 15,3			
Вид контролю: екзамен			

#### Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40/110 (27%/ 73%)

для заочної форми навчання – відсутня

## 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальна політика» є розширення кола знань про особливості соціальної політики, засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних засад щодо політичних, інституційних і законодавчих механізмів реалізації соціальної політики, розвитку професійної компетентності здобувачів вищої освіти, сприяння у засвоєнні теоретичних знань, практичних умінь, формуванні високого рівня готовності до реалізації завдань соціальної політики та соціальної роботи з різними категоріями населення.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоєння сутності, структури, основних принципів та категорій соціальної політики, її взаємозв'язку з соціальною безпекою та соціальною роботою
- ознайомлення зі світовими моделями соціальної політики та розкриття їх впливу на формування соціальної політики і соціальної роботи в Україні;
- визначення провідних тенденцій і проблем соціальної політики у контексті регулювання норм соціальної роботи;
- набуття вмінь та навичок виконання конкретної роботи, пов'язаної з основними напрямками реалізації соціальної політики майбутніми фахівцями соціальної роботи.

**Основні результати навчання і компетентності** згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні компетентності	Компетенції	Результати навчання
1.	<b>ЗК-1</b>	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.	<b>ПР-1</b> Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.
2.	<b>СК-10</b>	Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.	<b>ПР-8</b> Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.
3.	<b>СК-12</b>	Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.	<b>ПР-22</b> Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

## **2. Програма навчальної дисципліни**

### **Тема 1. Теоретичні засади соціальної політики.**

Соціальна держава і соціальна політика. Сутність, сфери, напрями, принципи та функції соціальної політики. Завдання, цілі соціальної політики у контексті сучасних пріоритетів та напрямів державного регулювання соціальної сферою в Україні. Інструменти соціальної політики.

Науковий та практичний компоненти соціальної політики. Взаємозв'язок соціальної політики та соціальної роботи. Об'єкт соціальної політики (соціально-демографічна характеристика). Соціальні відносини як об'єкт соціальної політики. Соціальна структура суспільства. Соціально-класові відносини і соціальна політика

### **Тема 2. Організаційно-правові засади реалізації соціальної політики.**

Інституційна база соціальної політики. Міністерство соціальної політики України, як суб'єкт реалізації соціально-політичних завдань. Регіональний та місцевий рівні реалізації цілей і завдань соціальної політики та соціальної роботи, їх структура та основні повноваження. Суб'єкти соціальної політики. Громадські, благодійні та інші недержавні організації як суб'єкти соціальної політики у контексті здійснення соціальної роботи: види, напрями діяльності, особливості функціонування в Україні. Джерела фінансування програм соціальної політики.

Документальна база соціальної політики і соціальної роботи. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії. Система державних соціальних стандартів і нормативів. Базовий державний соціальний стандарт.

### **Тема 3. Історичні аспекти і світові тенденції становлення соціальної політики в різних економічних системах.**

Цивілізація і соціальна політика. Соціологія бідності та розвиток теоретичних засад соціальної політики в західній соціології ХІХ – першої половини ХХ ст. Розвиток теоретичних підходів до побудови соціальної політики в другій половині ХХ ст.. Концепція соціальної держави. Соціально орієнтована економіка.

Соціальна політика у ринковій системі. Характеристика моделей соціальної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою. Досвід Японії, США, Швеції в формуванні соціального забезпечення. Проблема вибору моделі соціальної політики в Україні. Стратегії, цілі й пріоритети в соціальній політиці України в ринковій економіці.

### **Тема 4. Соціальний захист як механізм реалізації соціальної політики.**

Сутність категорій «соціальний захист», «соціальне забезпечення». Принципи побудови системи соціального захисту в умовах соціально орієнтованої ринкової економіки. Соціальний захист як система. Соціальне забезпечення населення і його складові. Пріоритетні напрями розвитку соціального захисту в Україні.

Соціальне страхування: особливості і види. ЗДСС на випадок безробіття. Характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування. Пенсійне страхування.

### **Тема 5. Політика зайнятості у контексті пріоритетних цілей соціальної політики.**

Характеристика поняття зайнятості населення. Ринок праці та механізм його функціонування. Державне регулювання зайнятості. Державна служба зайнятості як суб'єкт реалізації політики зайнятості населення. Економічна нерівність та політика соціального захисту економічно-активного та економічно-неактивного населення.

Визначення безробіття. Безробіття як неприйнятна альтернатива зайнятості. Економічні і соціальні наслідки безробіття. Причини виникнення і види безробіття. Основні причини безробіття в Україні. Причини особливої небезпеки для економіки і соціального стану хронічного безробіття. Соціальні та економічні наслідки безробіття. Безробіття і макроекономічні показники. Природний рівень безробіття. Безробіття і вільні робочі місця. Безробіття і обсяг ВВП (закон Оукена). Безробіття і інфляція (крива Філіпса). Приховане безробіття. Напрями державних заходів щодо скорочення рівня безробіття. Два можливі підходи держави щодо скорочення безробіття: американський («жорсткий») та шведський («протекціоністський»).

### **Тема 6. Основні напрями реалізації державної сімейної та молодіжної політики.**

Понятійно-категоріальний апарат державної сімейної політики. Принципи та напрями державної сімейної політики. Соціально-демографічна ситуація в Україні: причини та наслідки.

Характеристика молоді як соціально-демографічної групи в Україні. Сутність та основні напрями державної молодіжної політики в Україні. Державні гарантії для молоді. Соціальні програми підтримки молоді в Україні.

### **Тема 7. Основні напрями реалізації соціальної політики у контексті протидії торгівлі людьми та запобіганню домашньому насильству.**

Основні поняття та види експлуатації. Основні причини та передумови торгівлі людьми. Міжнародне та національне законодавство у галузі протидії торгівлі людьми. Державна політика протидії торгівлі людьми в Україні. Недержавні організації, що працюють у напрямі протидії торгівлі людьми.

Основні поняття та види домашнього насильства. Законодавство у сфері запобігання домашньому насильству. Заходи протидії домашньому насильству. Державна соціальна програма з протидії торгівлі людьми.

### **Тема 8. Забезпечення прав дітей як пріоритетний напрям соціальної політики.**

Система прав та гарантій дітей у міжнародному та національному законодавстві. Державна політика у сфері захисту прав дітей: принципи, завдання та засоби реалізації.

Діяльність служб у справах дітей. Оздоровлення та відпочинок дітей. Система міжнародного та національного усиновлення. Сімейні форми виховання та робота з багатодітними сім'ями.

### **Тема 9. Державна соціальна допомога вразливим категоріям населення як пріоритетний напрям соціальної політики.**

Диференційований підхід щодо вибору форм і заходів підтримки соціально вразливих категорій населення. Пільги, гарантії та компенсації людям з інвалідністю. Адресні пільги та надання житлових субсидій. Соціальний захист ветеранів, жертв нацистських переслідувань та політичних репресій. Соціального захист постраждалих осіб внаслідок масових акцій громадського протесту під час Революції Гідності та членів їх сімей. Соціальний захист захисту внутрішньо переміщених осіб. Характеристика категорій людей, які постраждали від війни (мирні жителі, що перебувають у зоні конфлікту, вимушені переселенці, родини загиблих; військовослужбовці – як ті, хто бере участь у бойових діях, так і демобілізовані, та їхні сім'ї). Характеристика державної соціальної підтримки і різних видів допомоги, які здійснюються державою в напрямі підтримки постраждалих від війни.

### **Тема 10. Соціальні наслідки соціально-політичних рішень**

Поняття соціальної експертизи, її мета та завдання. Параметри рівня життя населення і динаміка соціальної напруженості. Показники соціальної експертизи (адміністративна статистика, результати соціологічних опитувань). Етапи, технології та організація соціальної експертизи. Методи оцінки змін в соціальній експертизі. Соціальна експертиза (соціальні ініціативи) на місцевому рівні та можливості виконання соціальною експертизою функцій четвертої влади.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		о	л	п	ла б.	інд .		с.р.	о	л	п	лаб .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Модуль 1</b>												
<b>Тема 1. Теоретичні засади соціальної політики</b>												
1.1. Соціальна політика: теоретико-цільовий аспект.	8	2	-			6						
1.2. Взаємозв'язок соціальної політики та соціальної роботи.	7	-	2			5						
<b>Разом за темою 1</b>	<b>15</b>	<b>2</b>	<b>2</b>			<b>11</b>						
<b>Тема 2. Організаційно-правові засади реалізації соціальної політики</b>												
2.1. Концептуальні засади управління соціальною політикою.	8	2	-			6						
2.2. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики і соціальної роботи в Україні.	7	2	2			3						
<b>Разом за темою 2</b>	<b>15</b>	<b>4</b>	<b>2</b>			<b>9</b>						
<b>Тема 3. Історичні аспекти і світові тенденції становлення соціальної політики в різних економічних системах</b>												
3.1. Історичні аспекти формування соціальної політики.	8	-	-			8						
3.2. Реформування моделі соціальної політики в сучасній Україні.	7	2	4			1						
<b>Разом за темою 3</b>	<b>15</b>	<b>2</b>	<b>4</b>			<b>9</b>						
<b>Тема 4. Соціальний захист як механізм реалізації соціальної політики</b>												
4.1.-4.2. Система соціального захисту і соціального забезпечення населення.	15	2	2			11						
<b>Разом за темою 4</b>	<b>15</b>	<b>2</b>	<b>2</b>			<b>11</b>						
<b>Тема 5. Політика зайнятості у контексті пріоритетних цілей соціальної політики</b>												
5.1. Політика зайнятості у контексті реалізації цілей соціальної політики.	8	2	-			6						



Тема 5.2. Безробіття, його форми та причини.	7	-	2			5						
<b>Разом за темою 5</b>	<b>15</b>	<b>2</b>	<b>2</b>			<b>11</b>						
<b>Тема 6. Основні напрями реалізації державної сімейної та молодіжної політики</b>												
6.1. Соціальна політика з регулювання сімейно-шлюбних відносин.	8	-	2			6						
6.2. Напрями державної молодіжної політики в Україні.	7	2	-			5						
<b>Разом за темою 6</b>	<b>15</b>	<b>2</b>	<b>2</b>			<b>11</b>						
<b>Тема 7. Основні напрями реалізації соціальної політики у контексті протидії торгівлі людьми та запобіганню домашньому насильству</b>												
7.1. Соціальна політика у контексті протидії торгівлі людьми.	8	-	-			8						
7.2. Соціальна політика у контексті запобігання та протидії домашньому насильству.	7	-	2			5						
<b>Разом за темою 7</b>	<b>15</b>	<b>4</b>	<b>2</b>			<b>13</b>						
<b>Тема 8. Забезпечення прав дітей як пріоритетний напрям соціальної політики.</b>												
8.1.-8.2. Соціальна політика у сфері захисту прав дітей	15	-	2			13						
<b>Разом за темою 8</b>	<b>15</b>	<b>-</b>	<b>2</b>			<b>13</b>						
<b>Тема 9. Державна соціальна допомога вразливим категоріям населення як пріоритетний напрям соціальної політики</b>												
9.1.-9.2. Державна соціальна допомога вразливим категоріям населення.	15	2	4			9						
<b>Разом за темою 9</b>	<b>15</b>	<b>-</b>	<b>2</b>			<b>9</b>						
<b>Тема 10. Соціальні наслідки економічних рішень</b>												
10.1.-10.2. Соціальна експертиза у соціальній політиці.	15	-	2			13						
<b>Разом за темою 10</b>	<b>15</b>	<b>-</b>	<b>2</b>			<b>13</b>						
<b>Усього годин</b>	<b>150</b>	<b>16</b>	<b>24</b>			<b>110</b>						

## 5. Теми лекцій

№ з/п	Назви теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2		
1	<b>Теоретичні засади соціальної політики та соціальної роботи</b>	2	-
1.1	<b>Соціальна політика: теоретико-цільовий аспект.</b> 1. Соціальна держава і соціальна політика 2. Сутність, сфери, напрями, принципи та функції соціальної політики. 3. Завдання, цілі соціальної політики у контексті сучасних пріоритетів та напрямів державного регулювання соціальною сферою в Україні. 4. Інструменти соціальної політики.	2	-
2.	<b>Організаційно-правові засади реалізації соціальної політики</b>	4	-
2.1.	<b>Концептуальні засади управління соціальною політикою</b> 1. Інституційна мережа органів центральної виконавчої влади. 2. Міністерство соціальної політики України, як суб'єкт реалізації соціально-політичних завдань. 3. Регіональний та місцевий рівні реалізації цілей і завдань соціальної політики та соціальної роботи, їх структура та основні повноваження. 4. Суб'єкти соціальної політики. 5. Громадські, благодійні та інші недержавні організації як суб'єкти соціальної політики у контексті здійснення соціальної роботи: види, напрямки діяльності, особливості функціонування в Україні. 6. Джерела фінансування програм соціальної політики.	2	-
2.2.	<b>Нормативно-правове забезпечення соціальної політики і соціальної роботи в Україні.</b> 1. Документальна база соціальної політики і соціальної роботи. 2. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії. 3. Система державних соціальних стандартів і нормативів. 4. Базовий державний соціальний стандарт.	2	-
3.	<b>Історичні аспекти і світові тенденції становлення соціальної політики в різних економічних системах</b>	2	-
3.2.	<b>Реформування моделі соціальної політики в сучасній Україні.</b>	2	-

	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Соціальна політика у ринковій системі.</li> <li>2. Характеристика моделей соціальної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою.</li> <li>3. Досвід Японії, США, Швеції в формуванні соціального забезпечення.</li> <li>4. Проблема вибору моделі соціальної політики в Україні.</li> <li>5. Стратегії, цілі й пріоритети в соціальній політиці України в ринковій економіці.</li> </ol>		
4.	<b>Соціальний захист як механізм реалізації соціальної політики</b>	2	-
4.1.	<b>Система соціального захисту і соціального забезпечення населення.</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сутність категорій «соціальний захист», «соціальне забезпечення».</li> <li>2. Принципи побудови системи соціального захисту в умовах соціально орієнтованої ринкової економіки.</li> <li>3. Соціальний захист як система.</li> <li>4. Соціальне забезпечення населення і його складові.</li> <li>5. Пріоритетні напрями розвитку соціального захисту в Україні.</li> </ol>	2	-
5.	<b>Політика зайнятості у контексті пріоритетних цілей соціальної політики</b>	2	-
5.1.	<b>Політика зайнятості у контексті реалізації цілей соціальної політики.</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Характеристика поняття зайнятості населення.</li> <li>2. Ринок праці та механізм його функціонування.</li> <li>3. Державне регулювання зайнятості.</li> <li>4. Державна служба зайнятості як суб'єкт реалізації політики зайнятості населення.</li> <li>5. Економічна нерівність та політика соціального захисту економічно-активного та економічно-неактивного населення.</li> </ol>	2	-
6.	<b>Основні напрями реалізації державної сімейної та молодіжної політики</b>	2	-
6.2.	<b>Напрями державної молодіжної політики в Україні</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Характеристика молоді як соціально-демографічної групи в Україні.</li> <li>2. Сутність та основні напрями державної молодіжної політики в Україні.</li> <li>3. Державні гарантії для молоді. Соціальні програми підтримки молоді в Україні.</li> </ol>	2	-
9.	<b>Державна соціальна допомога вразливим категоріям населення як пріоритетний напрям соціальної політики</b>	2	-

9.1.-9.2.	<p><b>Державна соціальна допомога вразливим категоріям населення</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Диференційований підхід щодо вибору форм і заходів підтримки соціально вразливих категорій населення.</li> <li>2. Пільги, гарантії та компенсації людям з інвалідністю.</li> <li>3. Адресні пільги та надання житлових субсидій.</li> <li>4. Соціального захист постраждалих осіб внаслідок масових акцій громадського протесту під час Революції Гідності та членів їх сімей.</li> <li>5. Соціальний захист захисту внутрішньо переміщених осіб.</li> </ol>	2	
<b>Усього</b>		<b>16</b>	<b>-</b>

### 6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назви теми	Кількість годин	
1.	2.	денна форма	заочна форма
1	<b>Теоретичні засади соціальної політики</b>	2	-
1.1.-1.2.	<p><b>Загальна характеристика соціальної політики в Україні та світі</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Історія формування і розвитку соціальної політики у світі</li> <li>2. Поняття, об'єкт і предмет соціальної політики.</li> <li>3. Характеристика сфер соціальної політики - політика зайнятості та охорони праці, політика у сфері доходів населення, демографічна політика, політика соціального захисту.</li> <li>4. Інструменти соціальної політики: детальний опис кожного інструмента.</li> <li>5. Міжнародний вимір соціальної політики: міжнародні організації, що мають вплив на формування соціальної політики.</li> </ol>	2	-
2.	<b>Організаційно-правові засади реалізації соціальної політики і соціальної роботи</b>	2	-
2.1.-2.2.	<p><b>Стандарти та нормативи у системі соціальної політики</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Система державних соціальних стандартів, соціальних гарантій і соціальних нормативів в Україні.</li> <li>2. Принципи, цілі й завдання соціальної стандартизації.</li> <li>3. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт.</li> </ol>	2	-

	4. Методика визначення прожиткового мінімуму (на основі документу - Наказ Мінсоцполітики про Затвердження методики визначення прожиткового мінімуму від 03.02.2017)		
3	<b>Історичні аспекти і світові тенденції становлення соціальної політики. в різних економічних системах</b>	4	-
3.1.-3.2.	<b>Моделі соціальної політики/соціального захисту у світі</b> 1. Класифікації моделей соціальної політики/соціального захисту (за підпитаннями або які класифікації знайдете): 1.1. Класифікація моделей соціального захисту Ф. Вільямс. 1.2. Класифікація моделей соціального захисту Р. Тітмуса. 1.3. Класифікація моделей соціального захисту Еспінг-Андерсена і Лейбфріда. 1.4. Ліберальна та соціально-демократична моделі соціального захисту. 2. Модель соціальної політики/соціального захисту в Україні	4	-
4.	<b>Соціальний захист як механізм реалізації соціальної політики</b>	2	-
4.1.-4.2.	<b>Сутність і напрямки соціального захисту</b> 1. Соціальний захист і соціальне забезпечення. Активна і пасивна спрямованість соціального захисту. 2. Принципи соціального захисту в Україні. 3. Сучасні проблеми соціального захисту в розвинених країнах світу і шляхи їх розв'язання.	2	-
5.	<b>Політика зайнятості у контексті пріоритетних цілей соціальної політики</b>	2	-
5.1.-5.2.	<b>Політика зайнятості та її вплив на соціальну політику та розвиток країни</b> 1. Визначення поняття «політика зайнятості» та роль політики зайнятості у соціальній політиці та розвитку країни. 2. Основні принципи та цілі політики зайнятості в Україні. 3. Структура та інструменти політики зайнятості. 4. Програми та заходи для забезпечення зайнятості населення 5. Характеристика поняття «безробіття», його види. 6. Соціальні та економічні наслідки безробіття для соціальної політики та розвитку країни.	2	-
6.	<b>Основні напрями реалізації державної сімейної та молодіжної політики</b>	2	-
6.1.-6.2.	<b>Сім'я та молодь у системі соціальної політики України</b>	2	-

	<p>1. Характеристика понять «молодь», «сім'я» як основних соціально-демографічних груп населення.</p> <p>2. Напрями, програми підтримки сімей у системі соціальної політики.</p> <p>3. Напрями, програми підтримки молоді у системі соціальної політики.</p>		
7.	<p><b>Основні напрями реалізації соціальної політики у контексті протидії торгівлі людьми та запобіганню домашньому насильству</b></p>	2	-
7.1.-7.2.	<p><b>Соціальна політика у контексті запобігання та протидії домашньому насильству.</b></p> <p>1. Основні поняття та види домашнього насильства.</p> <p>2. Напрями соціальної політики в контексті протидії торгівлі людьми в Україні та їх співвідношення з міжнародними документами, які регламентують цей процес.</p> <p>3. Заходи протидії домашньому насиллю на різних рівнях – державному, регіональному та місцевому.</p>	2	-
8.	<p><b>Забезпечення прав дітей як пріоритетний напрям соціальної політики</b></p>	2	-
8.1.-8.2.	<p><b>Соціальна політика у сфері захисту прав дітей</b></p> <p>1. Характеристика поняття «дитина» та її основних прав відповідно до міжнародних та національних законодавчих та нормативно-правових документів.</p> <p>2. Загальна характеристика та пріоритетні цілі соціальної політики та соціального захисту стосовно дітей.</p> <p>3. Суб'єкти соціальної (державної/міжнародної/недержавної) політики у сфері захисту прав дітей.</p> <p>4. Програми підтримки дітей у воєнний час: пріоритети, цілі, напрями.</p>	2	-
9.	<p><b>Державна соціальна допомога вразливим категоріям населення як пріоритетний напрям соціальної політики</b></p>	2	-
9.1.-9.2.	<p><b>Підтримка вразливих категорій населення у системі соціальної політики України</b></p> <p>1. Характеристика поняття «вразливі категорії населення», фактори вразливості та поділ цієї групи на категорії.</p> <p>2. Характеристика понять соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальна допомога, соціальна підтримка, соціальне обслуговування як основних механізмів забезпечення соціального добробуту та підтримки вразливих категорій населення.</p> <p>3. Характеристика складових соціального захисту, соціального забезпечення, соціальної допомоги, соціальної</p>	4	-

	<p>підтримки та соціального обслуговування категорій осіб, що мають обмежені ресурси для життєдіяльності та соціальної конкурентноздатності, проте не перебувають в стані соціальної дезадаптації (види пільг, допомог, послуг на які мають право ця категорія).</p> <p>4. Характеристика складових соціального захисту, соціального забезпечення, соціальної допомоги, соціальної підтримки та соціального обслуговування осіб, які перебувають в стані дезадаптації, внаслідок складних життєвих обставин, проте не втратили можливості відновлення за певних умов здатності до самостійної життєдіяльності (види пільг, допомог, послуг на які мають право ця категорія).</p> <p>5. Характеристика складових соціального захисту, соціального забезпечення, соціальної допомоги, соціальної підтримки та соціального обслуговування осіб з тимчасовою або незворотною втратою можливостей для самостійної життєдіяльності, що потребують сторонньої допомоги у задоволенні потреб.</p>		
10	<b>Соціальні наслідки соціально-політичних рішень</b>	2	-
10.1.-1 0.2.	<p><b>Соціальна експертиза в системі соціальної політики</b></p> <p>1. Поняття соціальної експертизи, її мета та завдання.</p> <p>2. Параметри рівня життя населення і динаміка соціальної напруженості.</p> <p>3. Показники соціальної експертизи (адміністративна статистика, результати соціологічних опитувань).</p> <p>4. Етапи, технології та організація соціальної експертизи.</p> <p>5. Методи оцінки змін в соціальній експертизі.</p> <p>6. Соціальна експертиза (соціальні ініціативи) на місцевому рівні та можливості виконання соціальною експертизою функцій четвертої влади.</p>	2	-
<i>Усього</i>		<b>24</b>	-

### Самостійна робота

№ з/п	Назви теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2		
1.	1. Історичний розвиток, хронологія ключових подій і реформ та фактори впливу на формування соціальної політики в одній із країн світу (наприклад, Великобританія, Франція, США тощо)	11	-

2.	Споживчий кошик: характеристика поняття, вартість у різні роки для України.	9	-
3.	Класифікація моделей соціального захисту Ф. Вільямс: зміст, порівняння з іншими моделями, переваги та недоліки	9	-
4.	Система соціального захисту у розвинених країнах світу	11	-
5.	Порівняльний аспект політики зайнятості в Україні та країн світу: законодавство, програми, інструменти, статистика	11	-
6.	Аналіз основних сучасних проблем і потреб молоді/сімей (на вибір) в Україні.	11	-
7.	Порівняльний аналіз досвіду однієї країни (на вибір) щодо загальної політики та конкретних заходів протидії домашньому насильству	13	-
8.	Аналіз програм соціального захисту дітей у різних громадах/районах України: пріоритети, цілі, завдання, заходи, відповідальні	13	-
9.	Аналіз та відмінність понять «соціальний захист» і «соціальне забезпечення», «соціальна допомога» та «соціальна підтримка» з їх конкретними прикладами в контексті підтримки вразливих категорій	9	-
10.	Аналіз соціальної проблеми (бідність, міграція, безробіття, нерівність тощо) в контексті соціально-політичних рішень, які можуть бути вжиті для її вирішення	13	-
<b>Усього</b>		<b>110</b>	<b>-</b>

### 8. Індивідуальні завдання

1. Дослідницьке есе на тему «Вплив та роль обраної організації (наприклад, ООН, Міжнародний Валютний Фонд, Всесвітня організація охорони здоров'я, ЮНЕСКО, Рада Європи тощо) на соціальну політику в Україні і світі»
2. Розрахунок ціни мінімального споживчого кошика українці та власного споживчого кошика.
3. Дослідження та аналіз моделі соціального захисту, яка існує в Україні: характеристики, порівняння зі світовими стандартами та моделями, переваги та недоліки
4. Есе на тему «Ідеальна модель соціального захисту в Україні з огляду на існуючий світовий та національний досвід»
5. Есе на тему: «Покращення стану політики зайнятості та моя ідеальна модель цієї системи».
6. На основі аналізу проблеми і потреби молоді/сімей в Україні, з урахуванням закордонного досвіду розробити пропозиції до програм підтримки, які б стимулювали їх розвиток та обґрунтувати свої рішення.



7. Презентація дослідження статистики домашнього насильства в Україні (бажано обрати період у декілька років), чинники, фактори, причини появи цього явища, проблеми та наслідки, які з цим пов'язані (можна брати окремі регіони України).
8. Міні-довідь на тему: «Дослідження політики соціального захисту у будь-якій країні світу (1 на вибір): аналіз та порівняння в контексті підтримки вразливих категорій населення.
9. Аналіз державної соціальної допомоги, яка надається вразливим категоріям населення (наприклад, молодь, літні люди, діти з обмеженими можливостями, безробітні тощо) в Україні. Опишіть види допомоги, умови її отримання та можливі проблеми, з якими стикаються отримувачі.
10. Оцінка ефективності соціальної програми конкретного регіону чи загальнодержавної.

### 9. Методи навчання

Словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда; наочні: (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту), практичні: (вправи, самостійне дослідження); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного, письмового та тестового контролю).

### 10. Засоби діагностики успішності навчання

Усне індивідуальне та фронтальне опитування, співбесіда, аналітичні звіти, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень тощо.

### 11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота										Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	Екзамен	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4		Тема 5				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1.	4.2.	5.1.	5.2.			
25		25		25		25		25				
Тема 6		Тема 7		Тема 8		Тема 9		Тема 10				
6.1	6.2	7.1	7.2	8.1	8.2	9.1.	9.2	10.1	10.2			
25		25		25		25		25				

### Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль<sup>1</sup>)

№	Вид робіт за темами	Бали рейтингу (денна форма)	Бали рейтингу (заочна форма)
<b>1</b>	<b>Тема 1.</b>		
1.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)	0 - 5	
1.2.	Виконання самостійної роботи до теми 1: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними;	0 – 5	
1.3.	Виконання ІНДЗ до теми 1.	0 – 15	

<sup>1</sup> Детальний розподіл балів та критерії оцінювання до кожного виду робіт представлені у «Системі оцінювання» та розміщені на електронній платформі підтримки навчання Moodle БДПУ

<b>Максимум за тему 1</b>		<b>25 балів</b>	
<b>Тема 2</b>			
2.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)	0 - 5	
2.2.	Виконання самостійної роботи до теми 2: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	
2.3.	Виконання ІНДЗ до теми 2	0 – 15	
<b>Максимум за тему 2</b>		<b>25 балів</b>	
<b>Тема 3</b>			
3.1.	Відповідь на семінарському занятті (4 години)	0 - 5	
3.2.	Виконання самостійної роботи до теми 3: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 - 10	
3.3.	Виконання ІНДЗ до теми 3	0 – 10	
<b>Максимум за тему 3</b>		<b>25 балів</b>	
<b>Тема 4</b>			
4.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)	0 - 5	
4.2.	Виконання самостійної роботи до теми 4: ● Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	
4.3.	Виконання ІНДЗ до теми 4	0 – 10	
<b>Максимум за тему 4</b>		<b>25 балів</b>	
<b>Тема 5</b>			
5.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)	0 - 5	
5.2.	Виконання самостійної роботи до теми 5: ● Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	
5.3.	Виконання ІНДЗ до теми 5.	0 – 10	
<b>Максимум за тему 5</b>		<b>25 балів</b>	
<b>Тема 6</b>			
6.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)	0 – 5	
6.2.	Виконання самостійної роботи до теми 6: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	
6.3.	Виконання ІНДЗ до теми 6.	0 – 15	
<b>Максимум за тему 6</b>		<b>25 балів</b>	
<b>Тема 7</b>			
7.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)	0 – 5	
7.2.	Виконання самостійної роботи до теми 7: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	
7.3.	Виконання ІНДЗ до теми 7.	0 – 15	
<b>Максимум за тему 7</b>		<b>25 балів</b>	
<b>Тема 8</b>			
8.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)	0 – 5	
8.2.	Виконання самостійної роботи до теми 8: Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	
8.3.	Виконання ІНДЗ до теми 8.	0 – 15	
<b>Максимум за тему 8</b>		<b>25 балів</b>	
<b>Тема 9</b>			
9.1.	Відповідь на семінарському занятті (4 години)	0 – 5	
9.2.	Виконання самостійної роботи до теми 9: Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	

9.3.	Виконання ІНДЗ до теми 9.	0 – 10	
		<b>Максимум за тему 9</b>	<b>25 балів</b>
<b>Тема 10</b>			
10.1	Відповідь на семінарському занятті (2 години)	0 – 5	
10.2	Виконання самостійної роботи до теми 10: Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	
10.3	Виконання ІНДЗ до теми 10.	0 – 15	
		<b>Максимум за тему 10</b>	<b>25 балів</b>

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів<sup>2</sup> – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (екзамен).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де  $m$  – кількість набраних балів за вивчений курс;  
 $n$  – кількість залікових кредитів;  
 50 балів – екзамен або залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
78-89	B
65 – 77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

### 12. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Соціальна політика» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання.
2. Навчальні мультимедійні презентації.

<sup>2</sup> Мінімальний допуск до екзамену здобувача можливий за умови набрання ним 25 балів за виконані роботи протягом семестру.

### 13. Рекомендована література

#### Базова:

1. Бориченко, К. В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України [Текст] : монографія. Одеса : Фенікс, 2015. 302 с.  
[http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3095/Borichenko\\_mo%2B%D0%BF%D1%80\\_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3095/Borichenko_mo%2B%D0%BF%D1%80_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
2. Гончарова С. Ю., Отенко І. П. Соціальна політика. Навч. посібник. Х.: Вид-во ХДЕУ, 2013. 200 с.
3. Гупало О. Г. Порівняльний аналіз моделей соціальної політики держави [Електронний ресурс]. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.4. С. 211–218. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvntlu\\_2015\\_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvntlu_2015_25)
4. Драган О. І., Цимбалюк Л. Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів спеціальності 7.03050501, 8.03050501 «Управління персоналом та економіка праці» галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» денної форми навчання. К.:НУХТ, 2012. 116 с.
5. Дубич К. В. Вступ до соціальної допомоги: навчальний посібник / К. В. Дубич. К., 2015. 419 с. [https://duikt.edu.ua/uploads/1\\_1726\\_85411216.pdf](https://duikt.edu.ua/uploads/1_1726_85411216.pdf)
6. Економіка праці : навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с. [https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/Nazarova.-Ekonomika-pratsi\\_2019.pdf](https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/Nazarova.-Ekonomika-pratsi_2019.pdf)
7. Єщенко, П. С. Україні – зміну моделі соціального захисту населення. *Економіка України*, 2017. № 1. С. 3–17.  
[http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis\\_nbuv/cgiirbis\\_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE\\_FILE\\_DOWNLOAD=1&Image\\_file\\_name=PDF/EkUk\\_2017\\_1\\_2.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/EkUk_2017_1_2.pdf)
8. Історія та теорія соціальної політики України: Навч. посібн. / А.О. Ярошенко, Т. В. Семигіна, Н.В. Сухицька. За ред. А.О. Ярошенко. К., НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. - 289 с.  
<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/22665/Istoriia%20Ta%20Teoriia%20Sotsialnoi%20Polityky%20Ukrainy.pdf?sequence=1>
9. Кайда, О. П. Інноваційні підходи до формування інструментарію реалізації соціальної політики держави [Текст]. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 23. С. 85–88. [http://www.investplan.com.ua/pdf/23\\_2016/21.pdf](http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2016/21.pdf)
10. Ніколаєць К.М. Соціальна політика в Україні (у 90-х роках ХХ ст.) : монографія. Київ : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2016. 296 с.  
<https://knute.edu.ua/file/MjExMzA=/986e4d974f11d5a58bc62dc82eb664af.pdf>
11. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України. 2018. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL:
12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України. *Верховна Рада України*: веб-сайт. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
13. Про прожитковий мінімум: Закон України. *Верховна Рада України*: веб-сайт. 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>
14. Соціальна політика : навчальний посібник / за заг. ред. В. П. Пічі, Я. Б. Турчин. 2-е видання. Львів : Новий Світ-2000, 2018. 318 с.

15. Право соціального забезпечення в Україні [Текст] : підручник / за ред. О. М. Ярошенка. – 4-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2015. 458 с.  
[https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3FMB\\_Pravo/Pravo-sots.-zab.Yaroshenko1.pdf](https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3FMB_Pravo/Pravo-sots.-zab.Yaroshenko1.pdf)
16. Соціальна економіка [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Ю. В. Сотнікова, Н. В. Аграмакова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 285 с.  
<http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/22019/1/2018%20-%20%D0%9D%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%2C%20%D0%93%D0%BE%D0%BD%D1%87%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%2C%20%D0%A1%D0%BE%D1%82%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D1%96%D0%BD.pdf>
17. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. 352 с.  
<https://nung.edu.ua/sites/default/files/2021-01/%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%BE%D0%BD%20%D0%92%20%D0%86%20%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D1%96%20%D0%B3%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
18. Соціальна політика : навч. посіб. / Л. Д. Климанська, В.Є. Савка, Н. М. Хома [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. 2-ге вид. випр. і доповн. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 318 с.  
<https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Sotsial-na-polityka.pdf>
19. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова ; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. К., 2015. 244 с.  
[https://www.idss.org.ua/monografii/2015\\_Makarova.pdf](https://www.idss.org.ua/monografii/2015_Makarova.pdf)
20. Соціальна політика: навчальний посібник / за заг. ред. В. П. Пічі, Я. Б. Турчин. 2-е видання. Львів : Новий Світ 2000, 2018. 318 с.

#### Допоміжна:

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. проф. І.Д.Звереві. – 2-ге видання. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
2. Карпенко О.Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота». Навчально-методичний посібник / О.Г.Карпенко. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 248 с.
3. Кривоконь Н.І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні. Навчальний посібник Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. – 320 с.
4. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія. Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. К., 2015. 244 с.
5. Положення про Міністерство соціальної політики України від 17 червня 2015 р. № 423 / Офіційний сайт Міністерства соціальної політики. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF/page2>
6. Загальна декларація прав людини на сервері верховної ради України. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995\\_015](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015)

7. Конституція України. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
8. Міжнародний пакт про цивільні і політичні права. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995\\_043](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
9. Попова А.С. Ключові аспекти політики інтеграції різних категорій мігрантів у Швеції. *Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали восьмої міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Одеса, 17 листопада 2017 р.) / гол. ред. В. В. Корнечук. Одеса. ФОП Бондаренко М. О., 2016. 289 с. С. 149-151. (репозитарій БДПУ)
10. Попова А. С. Особливості соціального захисту мігрантів у контексті діяльності соціальних працівників: досвід Швеції. *Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції* (26–28 квітня 2017 р., Київ–Суми). Суми, 2017. Т. 2. 224 с. – С. 191 – 194. (репозитарій БДПУ)
11. Попова А.С. Недержавна інституційна підтримка мігрантів в Україні у контексті здійснення соціальної роботи. *International scientific-practical conference Forming of modern educational environment: benefits, risks, implementation mechanisms: Conference Proceedings*, September 29, 2017. Tbilisy: Baltija Publishing. 196 p. P. 55 – 58. (репозитарій БДПУ)

#### 14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Верховна Рада України. Офіційний сайт (законодавство) <http://zakon4.rada.gov.ua/>
4. Міністерство соціальної політики України. Офіційний сайт (урядовий портал) [www.mlsp.gov.ua](http://www.mlsp.gov.ua)
5. Медіатека ФДССО.